

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno Din 16.—, četrtletno Din 9.—, inozemstvo Din 64.—, — Poštno-čkovni račun 10.603.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5
Telefon interurban 113.

Cena inseratov: cela stran Din 2000.—, pol strani Din 1000.—, četrt strani Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—, 1/16 str. Din 125.—, Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

All in kako? Vprašanje združitve občin.

Vprašanje organizacije občin in njihove uprave je velevažno ter med vsemi upravnimi vprašanji najgloblje sega v življenje ljudstva, pred vsem pa kmetijskega ljudstva. V tem je tudi razlog, da se to vprašanje še ni končno-veljavno rešilo za celo državo vključno vsem vestem, ki se v gotovih presledkih razširjajo po časnikih o tem, kakor da bi rešitev občinskega vprašanja že bila gotova.

Kaj hoče vlada in banovinska uprava?

Da vlada resno misli na rešitev tega vprašanja, dokazuje sklep ministrskega sveta z dne 11. decembra 1930, ki se glasi: »G. minister notranjih zadev naj izvrši pregrupacijo (novo razvrstitev) občin, kjer se izkaže za to potreba in kjer prebivalstvo samo izrazi to željo.« Banska uprava v Ljubljani je k temu sklepu izdala to-le pojasnilo: »Velike gospodarske in prosvetne naloge naših občin zahtevajo iz finančno-političnih razlogov, da se male in najmanjše občine združijo v gospodarsko zaokrožene celote, ki bodo kos svoji nalogi. Pa tudi pri večjih občinah bo marsikje do bro popraviti meje, ki so postale nepraktične ali sploh ne odgovarjajo več novjšim rezultatom posameznih krajev in izpremenjeni ekonomski gravitaciji (gospodarski težnosti). Zato se bo banska uprava v znatni meri poslužila sklepa o pregrupaciji občin in že

Kardinal Maffi, nadškof v Pizi, je umrl v noči na 17. marca v starosti 72 let.

sedaj apelira na vse merodajne faktorje, da opuste lokalna (krajevna) in partikularistična (posamična) stremjenja in da svoje ozke interese podrede važnejšim interesom širše skupnosti.«

Iz navedenih besed se vidi, da ima banska uprava namero združiti male in najmanjše občine v gospodarsko zaokrožene celote, kakor to zahtevajo velike gospodarske in prosvetne naloge naših občin. V to svrhu se bo »v izdatni meri« poslužila sklepa ministrskega sveta o združitvi občin ter poziva vse merodajne činitelje, da opustijo svoja krajevna in posamična stremjenja in podredijo svoje ozke interese važnejšim interesom skupnosti. Merodajni činitelji, kateri so to? Hvaležni bi bili banski upravi, ako bi jasnejše in podrobnejše povedala, katere činitelje ona smatra v tem velevažnem vprašanju kot »merodajne«.

»Domovina« in »Jutro«.

Mi smo svoje stališče v tem vprašanju že opetovano opredelili. Poučili smo tudi svoje čitatelje o stališču »Domovine«, ki je n. pr. 23. oktobra 1930 zapisala: »Pričakujemo, da se državna oblastva ne bodo ozirala na nesvarne ugovore. Z ustvaritvijo velikih občin se bo zboljšal tudi ves stik ljudstva z oblasti in bo lažje doseči napredek dežele.« »Jutro«, nekdanje glasilo bivše samostojne demokratske stranke, je že leta 1929 napovedalo spojitve malih občin v večje občinske edinice, odnosno zaokrožitve občinskih ozemelj. Kar se pa tiče malih mestnih in trških občin, je »Jutro« izjavilo, da bi združitve teh občin s sosednimi kmetijskimi občinami bila »utopitev v okolica« in torej »največja pogrška«.

V svoji številki z dne 14. marca 1931 »Jutro« zopet razpravlja o vprašanju združitve občin ter je objavilo članek, v katerem skuša s stvarnimi razlogi dokazati, da se male trške in mestne občine ne smejo združiti z okoliškimi kmetijskimi. Članek se tako-le zaključuje: »Interesi mest, trgov in zdraviliških občin so po pretežni meri različni od interesov kmetijskih občin, čisto celo naravnost nasprotni. Iz tega pač izhaja, da splošna združitve teh občin z njihovo kmetijsko okolico ne bi bila uместna in da bi mogla zelo škodovati razvoju in napredku naših podeželskih mest, trgov in zdravilišč. Te občine veljajo za nekaka vplivna gospodarska in kulturna žarišča našega podeželja. Kulturni nivo naše banovine je pripisovati v veliki meri njihovega

blagodejnemu vplivu na svojo okolico.«

Naše stališče.

K tem besedam kratke pripombe. Da bi si bili interesi malih mest in trgov ter kmetijskih okoliških občin »naravnost nasprotni«, ne odgovarja dejstvu. Saj vendar ta mesta in trgi živijo od okoliškega kmetijskega in delavskega ljudstva, brez kojega bi morali propasti. Kjer pa je odvisnost, tam tudi mora biti vzajemnost. Istotako ne odgovarja stvarnim dejstvom trditve, da so te občine bila nekaka kulturna žarišča našega podeželja ter da je kulturno višino naše banovine pripisovati njihovega blagodejnemu vplivu na okolico. Kdor pozna zgodovino političnega, kulturnega in gospodarskega življenja štajerskih Slovencev, ta tudi dobro ve, da je vlada in uprava prejšnje države te občine izločila iz kmetijskega okolja radi tega, da bi ustvarila oporišča nemškega nacionalizma in nemškutarije v slovenski zemlji. Mala mesta in trgi niso bili za naše podeželje nikakšna kulturna žarišča, marveč v veliki večini gnezdišča nemškutarstva, niso bili za nas gospodarska zaslomba, — marveč vir in opora gospodarske ter politične sužnosti našega ljudstva. Svojo kulturno višino si je ustvarilo naše ljudstvo samo s svojimi prosvetnimi in gospodarskimi organizacijami. Samostojne male mestne in trške občine so še trdnjavice, ki v njih vzdržuje

Abd el Krim, vodja ustaje v Maroku proti Francozom in Špancem, katerega so pregnali Francozi pred 4 leti na Reunion otok, prosi Francijo, naj mu dovolj povrat v domovino.

maloštevilno nemškutarstvo svoj politični in gospodarski vpliv. Kar se pa dostaje združitve občin, je treba poudariti načelo enakopravnosti. Enako merilo za vse: za kmete in tržane-meščane. Če je pregrupacija občin zares potrebna, naj ona zadane ne le kmetске, marveč tudi malomestne in trške občine. Zakaj za vse: za kmete ter meščane-tržane, velja opomin banske uprave, da opustijo svoja krajevna ter posamična stremjenja in da svoje ozke interese podredijo interesom širše skupnosti.

*

V DRUGIH DRŽAVAH.

Gospodarska posvetovanja srednjeevropskih držav na Dunaju. Dne 18. t. m. je bila otvorjena na Dunaju v trg. zbornici šesta gospodarska konferenca srednjeevropskih držav. Zbralo se je 190 odposlancev iz: Nemčije, Čehoslovaške, Poljske, Madžarske, Jugoslavije, Rumunije in Bolgarije. Gre tokrat za carinsko vprašanje.

Posvetovanja glede carinskega premirja propadla. Na pobudo Društva narodov se je vršila v Ženevi konferenca za carinsko premirje. Pogodba o carinskem premirju je bila sklenjena lani, a je bila potrjena od parlamenta le od 23 zastopanih držav v 12 državah. Zadnje dni so se vršila v Ženevi tretja posvetovanja za carinsko premirje, ki so se pa popolnoma izjalovila in s tem odpade veljavnost potrditve pogodbe 12 držav, ki so jo že polnomočno bile odobrile. Načelo gospodarskega sodelovanja evropskih držav je s tem neuspehom silno prizadeto.

Zveza med Avstrijo in Nemčijo. Za bivanje nemškega zunanjega ministra na Dunaju je bila sklenjena predpogodba, ki meri na gospodarsko združitev Avstrije in Nemčije. Pogodba predvideva, da se bodo nemške in avstrijske carine in tudi trgovinske pogodbe med obema državama spravile v sklad v najširši meri, odpravila se bo tudi izvozna carina na blagovni promet med Avstrijo in Nemčijo. Upeljana bo evropska carina kot varstvo za proizvajajočo industrijo obeh držav za prehodni čas. Carinske uprave obeh držav ostanejo samostojne, carinski dohodki se pa bodo po preteku proračunskega leta razdelili med obe državi po številu prebivalstva. Cilj avstro-nemške pogodbe je: napraviti neškodljive carinske meje, s katerimi so raztrgale mirovne pogodbe Evrope.

Gospodarska kriza v Italiji je že tako na višku, da je prišlo v južni Italiji do uporov. Kmetje se puntajo zaradi davčne preobremenitve.

Italijanski zunanji minister Grandi se mudí v Parizu, kjer zboruje pripravljalna komisija za evropske združene države ali za takozvano evropsko unijo.

Avstrijski minister za kmetijstvo Trolec Thaler, o katerem smo že poro-

„Vnebovzetje“ v Dravogradu.

Dne 12. aprila 1931 (na belo nedeljo) popoldne ob 4. uri bo v cerkvi v Dravogradu izvajalo Slovensko pevsko društvo »Maribor« veliko glasbeno delo:

»Marijino Vnebovzetje«.

zbor »Maribora« in pomnoženi vojaški orkester.

Solisti: ga. Lovšetova, g. Živko, g. Neralič.

Dirigira: Janez Ev. Gašparič.

Vstopnina: sedeži 15 in 20 Din, stojišča 5 Din. Besedilo s slikami 4 Din.

Predprodaja vstopnic: Trafika Primuš Jurij v Dravogradu.

čali, da bo odstopil, je res podal ostavko in je njegov naslednik predsednik upravne komisije avstrijskih železnic ravnatelj dr. Dollfuss.

Nova sovjetska vlada. Za predsednika zveze sveta narodnih komisarjev je bil ponovno izvoljen Molotov, za podpredsednika Kujbišev in Rudžutak, za komisarja za zunanje zadeve Litvinov, za vojsko Vorošilov in za finance Grinski.

Čudno obnašanje Nemcev. Nemci — prosjačijo za večje zunanje posojilo po celem svetu, istočasno pa ponujajo izdatno denarno pomoč ruskim sovjedom.

V Indiji so se vršili uspešni razgovori za sporazum med voditeljem indijskih nacionalistov Ghandijem ter voditeljem mohamedancev Šankat Alijem.

Molitve za preganjane in zatirane Slovence in Hrvate na Primorskem, kakor so jih odredili jugoslovanski škofje za Jožefovo, so se vršile po vsej naši državi ob ogromni udeležbi vseh slojev čisto mirno. Na spodbudo društva tirolskih Nemcev, kateri preživljajo pod Italijo iste žalostne in brezpravne razmere, kakor goriški Slovenci, se je vršila tudi na Dunaju služba božja po okrožnici jugoslovanskih škofov.

Katoliški železničarji na Angleškem. Po vzoru francoske katoliške železničarske zveze se je v Londonu ustanovila zveza katoliških železničarjev. Pobudo so dali nameščenci londonske podzemeljske železnice, ki so potem svojo organizacijo raztegnili na nameščence drugih električnih podjetij in na vse nameščence železnic. Izpočetka se je organizacija morala boriti z velikimi težavami, ki pa niso bile prihranjene tudi drugim katoliškim organizacijam, kakor zvezi policistov in nameščencev avtobusne zveze. Katoliški

železničarji Anglije upajo, da bo njihova zveza dobro uspela, kakor prav dobro napreduje njihova vzornica: francoska katoliška železničarska zveza. Ta stoji pod varstvom sv. Rafaela ter ima prav veliko članov. Če se opravlja v staroslavni cerkve Matere božje — največji cerkvi v Parizu — sv. maša za organizacijo, se je vsakokrat udeležil okoli 5000 železničarjev.

Za dobre časnike! Severoameriški škof Boyle je izdal v Washingtonu oklic na javnost. V tem oklicu poudarja važnost časnikov, blagodejen vpliv dobrih listov in nadvse škodljiv vpliv slabih časnikov. Med drugim pravi: »Naše ljudstvo ne bo skoz in skoz katoliško, dokler bode na njegovo mišljenje vplivalo nekatoliško časopisje s svojimi poročili in članki. Sedanji čas je poln nevarnosti za srce, duha in duše ljudi! Duh katoličanov je od doma zdrav, toda zavarovati ga je treba proti potresljam. Zato potrebuje podpore in blagodejnega vpliva katoliške resnice zoper senzacionalna poročila ter mišljenja, ki izvirajo iz poganskega življenjskega mišljenja sedanjega časa.« Besede ameriškega škofa so jasne in krepke. Veljajo za vse katoličane, kjerkoli prebivajo. Paganski življenjski duh sili potom nekrščanskega časopisja vsepovsodi v vrste katoliškega ljudstva. Zavarujmo družine in osobito mladino pred strupenim vplivom slabega časopisja. Podpirajmo samo dobro!

Kino in mladina. Kako kvarnega upliva je slabi kino na mladino, dokazujejo tista mlada človeška bitja, ki so postala njegove žrtve. Dnevno se množi število teh nesrečnih žrtev. Danes hočemo navesti dva slučaja. Eden se je zgodil v Murski Soboti. Gre za 12letnega šolarja. Dečko je šel v bolnišnico, da obišče svojega bolnega tovariša. Pri tej priliki ga prosi nek bolnik, naj mu gre kupit steklenico slatinske vode, za kar mu da 10 Din. Dečko odide, pa ne pride več nazaj, kajpada tudi slatine ni, niti 10 D. Zadevo javijo očetu, ki svojega fantka ostro prime. Ta nekaj časa taji, potem prizna in obenem izjavi, da bo po šoli zanesel v bolnišnico, kar se od njega zahteva. Deček gre proti šoli. Ko šolski pouk mine, dečka ni nazaj. Očetu na njegovo vprašanje sporočijo, da fantka sploh ni bilo v šoli. Fantek se ni vrnil ves teden. Starši so bili zanj v velikih skrbeh. Čez teden dni pa se zopet pojavi. Kje je bil? Izpovedal je, da se je potikal po Apaški kotlini (bliizu Radgone), kjer je beračil. Da bi imel več uspeha, je vzel s seboj napol beba-stega dečka, katerega je izdajal za slepega ter ga vodil od hiše do hiše. Naberail je precej denarja. Kako je mogoče, da je 12leten deček, ki je otrok dobrih staršev, postal tak? Kje se je tega naučil? V kinu. Dečko je namreč bil skoro pri vsaki kino-predstavi. In tam se je naučil tega, kar je potem začel sam uganjati. — Drug slučaj: V Gradcu je bila 14. marca t. l. pred mladinskim sodiščem razprava zoper dva fanta, ki sta kljub svoji mladosti že ve lika tička. Eden izmed njih je 14. dec. l. l. zlezal v sobo neke gospe, ko te ni bilo doma, drugi pa je stal v kotu hodnika na straži. Ko se gospa vrne s svo-